

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

ATZINUMI

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinums par Komisijas Zaļo grāmatu par spriedumu efektīvu izpildi Eiropas Savienībā: Parādnieku īpašumu pārredzamība — COM(2008) 128 galīgā redakcija

(2009/C 20/01)

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 286. pantu,

ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un jo īpaši tās 8. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 45/2001 (2000. gada 18. decembris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti, un jo īpaši tās 41. pantu,

ņemot vērā lūgumu nākt klajā ar atzinumu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 28. panta 2. punktu, kas no Komisijas saņemts 2008. gada 10. martā,

IR PIENĒMIS ŠO ATZINUMU.

I. IEVADS

Apspriešanās ar EDAU

1. Pirms Zaļās grāmatas pieņemšanas Komisija neoficiāli apspriedās ar EDAU par Zaļās grāmatas projektu, ko EDAU uzņēma atzinīgi, jo tas deva viņam iespēju nākt klajā ar dažiem ierosinājumiem projektā, kamēr Komisija to vēl nav pieņēmusi.

2. Kā jau izskaidrots politikas dokumentā "EDAU kā Kopienas iestāžu padomdevējs", EDAU ne tikai konsultē par oficiāliem priekšlikumiem, bet var sniegt atzinumus par iepriekšējiem dokumentiem, piemēram, paziņojumiem vai konsultācijām, kas ir pamatā politikas izvēles iespējām tiesību aktu priekšlikumos⁽¹⁾. Attiecīgi Komisija apspriedās ar EDAU ar 2008. gada 6. marta vēstuli.

3. Tajā pat dienā Komisija sāka sabiedrisku apspriešanu, aicinot ieinteresētās personas līdz 2008. gada 30. septembrim sniegt komentārus. Šo atzinumu vajadzētu uzskatīt par papildinājumu sabiedriskai apspriešanai. EDAU var sniegt neoficiālus komentārus par priekšlikumu projektiem saistībā ar minēto Zaļo grāmatu un sagaida, ka ar viņu apspriedīsies par ikvienu tiesību aktu, kas pieņemts saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 28. panta 2. punktu.

Zaļās grāmatas apraksts un atzinuma galvenais uzsvars

4. Zaļajā grāmatā uzmanība veltīta iespējamiem ES līmeņa pasākumiem, ko varētu pieņemt, lai varētu "uzlabot parādnieku īpašumu pārredzamību un kreditoru tiesības saņemt informāciju, vienlaikus ievērojot parādnieka privātās dzīves neaizskaramības principus" saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK noteikumiem. Zaļajā grāmatā sīki analizēta pašreizējā situācija, kā arī dažādas iespējas, lai sasniegtu minētos mērķus.

⁽¹⁾ Politikas dokuments "EDAU kā Kopienas iestāžu padomdevējs attiecībā uz priekšlikumiem tiesību aktiem un ar tiem saistītiem dokumentiem", 2005. gada 18. marts, pieejams EDAU tīmekļa vietnē www.edps.europa.eu

5. Ņemot vērā šo informāciju, šis atzinums galvenokārt paredzēts, lai sniegtu norādes par datu aizsardzības jautājumiem, kas varētu rasties iespējamajos priekšlikumos tiesību aktiem, kuru pamatā būtu šī Zaļā grāmata.
6. Galvenokārt būtu jāmin, ka EDAU jau ir izdevis dažus atzinumus par priekšlikumiem, kas ir ļoti līdzīgi šim Zaļās grāmatas projektam, jo īpaši par uzturēšanas pienākumiem ⁽¹⁾, kā arī par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu ⁽²⁾.
7. Visām šīm iniciatīvām ir daudz kopīgu elementu: sekmēt un pārvaldīt personas informācijas plūsmu, lai nodrošinātu pilsoņiem augstāku aizsardzības līmeni brīvības, drošības un tiesiskuma telpā; strādāt ar dažādām tiesu sistēmām un valsts kompetentajām iestādēm; nodrošināt, lai personas datu apriti veiktu saskaņā ar atbilstīgiem tiesību aktiem datu aizsardzības jomā, tādējādi nodrošinot ne tikai pilsoņu pamattiesības uz datu aizsardzību, bet arī paredzētās sistēmās izmantojamo datu kvalitāti.
8. Saskaņā ar minēto informāciju EDAU ņem vērā, ka daži no minētajos priekšlikumos izklāstītajiem jautājumiem, piemēram, tie, kas izklāstīti turpmāk, varētu būt atbilstīgi un noderīgi arī šajā gadījumā.

II. BŪTISKAS PIEZĪMES

Atšķirības dalībvalstu tiesību sistēmās un personas datu apstrādes juridiskais pamats

9. Galvenokārt būtu jāuzsver, ka saskaņā ar Zaļajā grāmatā izteikto atzinumu parādnieku īpašumu pārskatāmības jomā dalībvalstīs spēkā esošās sistēmas ir ļoti dažādas gan attiecībā uz iestādēm, kuras ir atbildīgas par izpildi (tās var būt gan valsts iestādes, gan privāti kvalificēti speciālisti), gan attiecībā uz pamatnoteikumiem. Tā kā Zaļajā grāmatā nav paredzēts šos aspektus saskaņot, minētās atšķirības būtu jāņem vērā, jo izpildiestādes, kas ir atbildīgas par datu apstrādi, var būt ļoti dažādas.
10. Saskaņā ar Direktīvu 95/46/EK datu apstrādātāji var apstrādāt personas datus, tikai pamatojoties uz attiecīgas personas piekrišanu vai uz citu likumīgu juridisko pamatu,

⁽¹⁾ Eiropas datu aizsardzības uzraudzītāja 2006. gada 16. maija atzinums attiecībā uz priekšlikumu Padomes regulai par uzturēšanas pienākuma lietu piekritību un tajās piemērojamiem tiesību aktiem, nolikumu atzīšanu un izpildi, kā arī sadarbību šajā jomā (OV C 242, 7.10.2006., 20. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja 2007. gada 6. marta atzinums par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko nosaka īstenošanas kārtību Regulai (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (COM(2006) 16 galīgā redakcija) (OV C 91, 26.4.2007., 15. lpp.).

piemēram, juridisku saistību izpildi vai uzdevuma izpildīšanu, kas tai ir uzticēts sabiedrības interesēs, vai pildot oficiālas pilnvaras (direktīvas 7. panta a), c) un e) punkts).

11. Šajā sakarā EDAU ņem vērā, ka piekrišana kā juridisks pamats ir ar ļoti ierobežotu darbības jomu, jo ir maz ticams, ka parādnieks brīvi sniegtu piekrišanu, lai viņa personas datus apstrādātu nolūkā nodrošināt viņa īpašumu pārskatāmību saistībā ar īstenošanu. Turpretī nosakot konkrētas juridiskas ES vai valsts līmeņa saistības izpildietādēm apstrādāt parādnieka personas datus ne tikai saskaņā ar 7. panta c) punktu nodrošinātu piemērotu juridisko pamatu, bet arī sekmētu efektīvu un viendabīgu parādnieku datu pieejamību saskaņā ar skaidrām datu aizsardzības garantijām. Alternatīvi varētu izstrādāt īpašu noteikumu, kas paredzēts sabiedrības interesēs realizējama uzdevuma izpildei saskaņā ar direktīvas 7. panta e) punktu.
12. Tādēļ EDAU ierosina, ka iespējamās ar likumdošanu saistītās darbībās, kas izriet no Zaļās grāmatas, būtu jānodrošina, ka personas datu apstrādi, ko veic dažādas izpildiestādes, nepārprotami pamato uz vismaz vienu juridisko pamatu, kas paredzēts Direktīvas 95/46/EK 7. pantā ⁽³⁾.

Proporcionalitāte

13. Proporcionalitāte ir galvenais princips, kas jāņem vērā šajā sakarā, jo īpaši nodrošinot, ka personas informācija par parādniekiem nav pārlietu liela attiecībā uz parādu un ka to saglabā tikai tik ilgi, cik vajadzīgs mērķim, kura izpildei to ievāca un apstrādāja ⁽⁴⁾.
14. Tādēļ EDAU atzinīgi vērtē 4.punkta b) apakšpunktu, kurā atsaucoties uz vajadzību ievērot proporcionalitātes principu parādnieka deklarācijā, noteikts, ka "deklarācijā jāizvairās iekļaut informāciju, kas nav vajadzīga mērķim, kuram tā ir pieprasīta. Risinājums, kas uzliktu par pienākumu parādniekam iepriekš sniegt ziņas par visiem viņa īpašumiem, būtu dziļāka iejaukšanās viņa privātajā dzīvē, nekā risinājums, kurā parādniekam tiek prasīts sniegt tikai vajadzīgās ziņas, turklāt ievērojot īpašus nosacījumus". Ņemot to vērā, ir būtiski arī nodrošināt, ka piekļuve parādnieka personas datiem ir proporcionāla mērķiem, kurus cenšas sasniegt, un uz to attiecas īpaši ierobežojumi. Šis jautājums jau apspriests Zaļās grāmatas 4. punkta c) apakšpunkta pēdējā teikumā, kur noteikts, ka, lai neizdarītu pārāk lielu spiedienu uz parādnieku, Deklarācijā par īpašumiem Eiropā varētu aizliegt parādnieka deklarācijas

⁽³⁾ Skatīt arī EDAU atzinumu par uzturēšanas saistībām, 14.–18. paragrāfs, un EDAU atzinumu par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu, 27.–33. paragrāfs.

⁽⁴⁾ Skatīt arī EDAU atzinumu par uzturēšanas saistībām, 45.–49. paragrāfs, un EDAU atzinumu par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu, 21.–26. paragrāfs.

publicēšanu atklātos reģistros. EDAU ņem vērā, ka šādu vispārēju paziņojumu vajadzēs īpaši izskatīt un papildus precizēt, kad tiks veidoti priekšlikumi par iespējamu Eiropas parādnieku sarakstu.

15. Šajā sakarā EDAU ierosina, lai proporcionalitātes principu pienācīgi ņemtu vērā ne tikai saistībā ar datu elementiem, kurus izpauž parādnieki, bet arī attiecībā uz citiem aspektiem, piemēram, datu uzglabāšanas un izpaušanas laika posmu, struktūrām, kam ir piekļuve datiem un praktiskiem pasākumiem saistībā ar datu izpaušanu.

Mērķu ierobežojums

16. Vēl viens būtisks jautājums ir mērķa ierobežojumu princips, saskaņā ar kuru personas datiem vajadzētu būt vāktiem konkrētiem, precīzi formulētiem un likumīgiem nolūkiem, un tos nedrīkst tālāk apstrādāt ar šiem nolūkiem nesavienojamā veidā (Direktīvas 95/46/EK 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts). Tādēļ būtisks elements ikvienā priekšlikumā par parādnieka īpašumu pārskatāmību būtu pilnīga un precīza definīcija par nolūkiem, kādos apstrādā parādnieka personas informāciju.

17. Tas nozīmē, piemēram, ka, kā īsumā minēts Zaļās grāmatas projekta 26. zemsvītras piezīmē, informāciju par parādnieku, kas iegūta parādu piedziņai, nevajadzētu izmantot citiem mērķiem kā vien tam, lai veiktu piedziņu par kreditora prasījumu.

18. Tomēr var rasties vajadzība noteikt izņēmumus mērķa ierobežojumu principā. Tas var notikt, piemēram, ja tiesību akta iniciatīvā būtu noteikts, ka izpildiestādes no trešām personām (piemēram, nodokļu vai sociālā nodrošinājuma iestādēm) ievāc datus, kas sākotnēji bija ievākti citiem mērķiem, nevis parādu piedziņai, piemēram, saistībā ar iedzīvotāju reģistru, kā arī sociālā nodrošinājuma vai nodokļu reģistru (minēts Zaļās grāmatas II. nodaļas 2. punktā). Turklāt var arī gadīties, ka dati, kas apstrādāti saistībā ar parāda piedziņu, ir vajadzīgi, lai sasniegtu citus mērķus, piemēram, saistībā ar izmeklēšanu nodokļu sakarā vai vajāšanu par noziedzīgu nodarījumu.

19. Šos gadījumus vajadzētu izskatīt, ņemot vērā Direktīvas 95/46/EK 13. pantu, kurā izklāstīti daži iespējami izņēmumi mērķa ierobežojuma principā. Izņēmumu šajā sakarā jo īpaši varētu pamatot ar 13. panta 1. punkta d) — apakšpunktu “kriminālvajāšana par noziedzīgiem nodarījumiem”, e) apakšpunktu — “nodokļu jautājumi”, f) apakšpunktu — “oficiālu pilnvaru realizācija” vai g) apakšpunktu — “citu personu tiesību un brīvību aizsardzība”. Šīs iespējas jau līdzīgi ir izmantotas valsts vai ES līmenī, kā minēts Zaļajā grāmatā attiecībā uz piekļuvi sociālā nodrošinājuma un

nodokļu reģistriem un sadarbību starp valsts nodokļu iestādēm ⁽¹⁾. Dažos gadījumos ir sniegtas papildu garantijas, piemēram, tiesu iestāžu veikta kontrole vai sabiedriska pārraudzība.

20. Tomēr Direktīvas 95/46/EK 13. pantā prasīts, lai šos izņēmumus piemērotu kā vajadzīgus aizsargpasākumus un lai tie būtu pamatoti ar tiesību aktiem, kurus var pieņemt gan ES, gan valstu līmenī. Šajā sakarā būtu vēlams, lai ikvienā priekšlikumā, kā pamatā ir Zaļā grāmata, nodrošinātu, ka tādu personas datu apstrādi, kuri ievākti mērķiem, kas nav saistīti ar parādu piedziņu, nepārprotami pamatotu ar tiesību aktiem. Turklāt likumdevējs varētu apsvērt, vai tiesību aktos, kuri izriet no Zaļās grāmatas, izdarīt īpašu atsauci uz apstākļiem, kādos ievāktos datus, lai nodrošinātu parādnieku īpašumu pārskatāmību, varētu apstrādāt citiem mērķiem.

21. Ņemot to vērā, EDAU ierosina, ka visos pasākumos, kas attiecas uz parādnieka īpašumu pārskatāmību, ievēro mērķa ierobežojuma principu, un ka vajadzīgus izņēmuma gadījumos ievēro noteikumus, kas paredzēti Direktīvas 95/46/EK 13. pantā ⁽²⁾.

Informācija parādniekiem, datu subjektu tiesības un drošības pasākumi

22. Papildus jau minētajiem jautājumiem, ierosmēs, kas varētu izrietēt no Zaļās grāmatas, būtu pienācīgi jāņem vērā arī šādi aspekti:

— kā paredzēts Direktīvas 95/46/EK IV iedaļā, ir būtiski atbilstīgi informēt datu subjektus par viņu personas datu apstrādi un par to tiesībām. Jo īpaši tas nozīmē, ka būtu parādniekiem jāsniedz atbilstīga informācija neatkarīgi no tā, vai personas dati ievākti tieši no viņiem, vai netieši no trešām pusēm;

— būtu jānodrošina datu subjektu tiesības piekļūt un labot personas datus saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK 12. pantu, kā arī saskaņā ar 14. pantu paredzētās tiesības iebilst pret datu apstrādi, ja tam ir likumīgs pamatojums. Šajā sakarā varētu paredzēt pasākumus, ar kuriem pārrobežu gadījumos sekmētu šo tiesību izmantošanu ⁽³⁾;

⁽¹⁾ Skatīt Zaļās grāmatas 7. un 8. lpp.

⁽²⁾ Skatīt EDAU atzinumu par uzturēšanas saistībām, 14.–16. paragrāfs, un EDAU atzinumu par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu, 18.–20. paragrāfs.

⁽³⁾ Skatīt, piemēram, EDAU atzinumu par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu, 36.–38. paragrāfs, kā arī Komisijas priekšlikumu Padomes Pamatlēmumam par to, kā organizējama un īstenojama no sodāmības reģistra iegūtas informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm (COM(2005) 690 galīgā redakcija).

- lai nodrošinātu attiecīgu drošības pakāpi, pārsūtot informāciju starp izpildiestādēm, un lai nodrošinātu piekļuvi šai informācijai, saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK 17. pantu būtu jāparedz atbilstoši tehniski un organizatoriski pasākumi. Sistēmas drošība būtu jāņem vērā jau tajā laikā, kad tiek noteikta informācijas apmaiņas sistēmas uzbūve.

III. SECINĀJUMS

23. EDAU atzinīgi vērtē Zaļo grāmatu un plašās konsultācijas, ko veic par šo dokumentu, un ierosina, ka:

- iespējamās ar likumdošanu saistītās darbībās, kas izriet no Zaļās grāmatas, būtu jānodrošina, ka personas datu apstrādi, ko veic dažādas izpildiestādes, nepārprotami pamato uz vismaz vienu juridisko pamatu, kas paredzēts Direktīvas 95/46/EK 7. pantā un jo īpaši tā c) un/ vai e) punktā;
- lai proporcionālītes principu pienācīgi ņemtu vērā ne tikai saistībā ar datu elementiem, kurus izpauž parādnieki, bet arī attiecībā uz citiem aspektiem, piemēram, datu uzglabāšanas un izpaušanas laikposmu, struk-

tūrām, kam ir piekļuve datiem un praktiskiem pasākumiem saistībā ar datu izpaušanu;

- visos pasākumos, kas attiecas uz parādnieka īpašumu pārskatāmību, ievēro mērķa ierobežojuma principu, un ka vajadzīgos izņēmuma gadījumos ievēro noteikumus, kas paredzēti Direktīvas 95/46/EK 13. pantā;
  - Pienācīgi ņem vērā aspektus, kas saistīti ar informācijas sniegšanu parādniekiem, datu subjektu tiesībām un datu apstrādes drošību.
24. EDAU var sniegt neoficiālus komentārus par priekšlikumu projektiem saistībā ar minēto Zaļo grāmatu un sagaida, ka ar viņu apspriedīsies par ikvienu tiesību aktu, kas pieņemts saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 28. panta 2. punktu.

Briselē, 2008. gada 22. septembrī

Peter HUSTINX

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs